Non-governmental Organization
International Center of Scientific Research

PROCEEDINGS OF THE X INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND THEORETICAL CONFERENCE

FORMATION OF INNOVATIVE POTENTIAL OF WORLD SCIENCE

14.11.2025

WATERFORD,
REPUBLIC OF IRELAND

SCIENTIA
COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

Non-governmental Organization
International Center of Scientific Research

SCIENTIA
COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

with the proceedings of the
X International Scientific and Theoretical Conference

Formation of innovative potential of world science

November 14, 2025

Waterford; Republic of Ireland

Hosted by an authorized Crossref member with the support of the
Institute of Scientific and Technical Integration and Cooperation

Published online by Primedia E-launch LLC (USA)
Published in print by LLC UKRLOGOS Group (Ukraine)

✔ ISO 2108:2005 ✔ ISO 1086:1991 ✔ ISO 7275:1985

Waterford, 2025

UDC 082:001
F 76

The conference is included in the Academic Research Index ReserchBib International catalog of scientific conferences and registered for holding on the territory of Ukraine in UKRISTEI (Certificate № 493 dated June 10th, 2025).

Conference proceedings are publicly available under the **Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License** (CC BY-SA 4.0) at the www.previous.scientia.report.

Chairman of the Organizing Committee:
Miriam Goldenblat
International Center of Scientific Research, Ukraine

Book layout designer:
Gabriela Torres
Primedia E-launch LLC, USA

Responsible editor:
Yuliia Babych
UKRLOGOS Group ltd., Ukraine

F 76 **Formation of innovative potential of world science**: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the X International Scientific and Theoretical Conference, November 14, 2025. Waterford, Republic of Ireland: International Center of Scientific Research.

ISBN 979-8-89660-280-4 (series)
DOI 10.36074/scientia-14.11.2025

This collection presents the proceedings of the scientific conference, bringing together research papers on a wide range of contemporary academic topics. The volume highlights diverse perspectives, innovative approaches, and practical findings that reflect the current trends and challenges in global science and education. This collection is intended for students, postgraduate and doctoral candidates, educators, researchers, and professionals from diverse disciplines.

Conference proceedings are presented in Google Books and Bookwire™ by Bowker, ensuring international availability.

UDC 082:001

ISBN 979-8-89660-280-4

© Participants of the conference, authors, 2025
© NGO International Center of Scientific Research, 2025

www.previous.scientia.report

ДІЯЛЬНІСТЬ КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКОЇ ЛАВРИ У РАДЯНСЬКІ ЧАСИ (1917-1990 рр.)
Ордіна Л.Л. 286

SECTION 20.
ARCHITECTURE AND CONSTRUCTION

КЛАСИФІКАЦІЯ МЕТОДІВ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ В МІСТОБУДІВНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ
Жумбей С.Б. 288

КОНСТРУКЦІЇ ТА АРХІТЕКТУРНО-БУДІВЕЛЬНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ЗВЕДЕННЯ МОДУЛЬНИХ СПОРУД ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
Задорожнікова І.В., Журавський В.С., Ротко С.В., Ужегова О.А., Кислюк Д.Я. 293

SECTION 21.
CULTURE AND ART

СТИЛЬ БОХО В РЕСТОРАННОМУ ІНТЕР'ЄРІ: ОРГАНІЧНИЙ ХАОС І ДУШЕВНИЙ ЗАТИШОК
Гуторов О.С. 298

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ МЕТОДІВ ВИГОТОВЛЕННЯ АВТОРСЬКОГО ОДЯГУ З БІСЕРУ
Привала В.О. 301

SECTION 22.
GEOGRAPHY AND GEOLOGY

САКРАЛІЗАЦІЯ ГЕОЛОГО-ГЕОМОРФОЛОГІЧНИХ ОБ’ЄКТІВ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
Хіміч М.І.....303

SECTION 22.
GEOGRAPHY AND GEOLOGY

Хіміч Марія Ігорівна
доктор філософії зі спеціальності «Науки про Землю»,
викладач кафедри географії, геодезії та землеустрою
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Україна

САКРАЛІЗАЦІЯ ГЕОЛОГО-ГЕОМОРФОЛОГІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У сучасних умовах пошуку національної ідентичності та відродження духовних цінностей питання сакралізації природного середовища набуває особливої актуальності. Гори й хребти Івано-Франківщини є не лише унікальними геолого-геоморфологічними утвореннями, а й важливими складовими духовного простору. Метою цієї роботи є дослідження сакрального значення гірських ландшафтів Івано-Франківщини, їх природних та історико-культурних особливостей.

Природні і природно-антропогенні сакральні об'єкти – це природні утворення, особливі місця або об'єкти, які мають духовну, релігійну або священну цінність для певних культур та віровчень. Дослідниця Л. Г. Отрошко так пояснює особливості сакралізації «процес сакралізації природного довкілля відбувається у свідомості за участю несвідомого, шляхом надання предметам, подіям чи явищам символічного змісту і значення, що разом становлять символічний смисл» [7, с. 185].

Аналізуючи походження природних та природно-антропогенних сакральних об'єктів та ландшафтів Івано-Франківщини, їх можна класифікувати на: геолого-геоморфологічні, гідрологічні та флористичні.

Сакральний зміст вершин гір, як геолого-геоморфологічних об'єктів, полягає в тому, що вони сприймаються, як «місця сили» – які, зазвичай, володіють потужною енергетикою, що впливає на внутрішній світ людини, надає їй сил та енергії. Гірські вершини дуже часто були місцем, де проводилися релігійні обряди, сакральні ритуали, календарно-астрономічні спостереження.

Чорногірський хребет є потужним сакральним центром, найвищим та одним із найзахопливіших і найтаємничіших місць в Україні, відомим своєю

величчю та особливою енергетикою. У повісті «Камінна душа» фольклорист і етнограф Гнат Хоткевич описує Чорногору як загадкову таємницю всіх річок і потоків, усіх народних казок, страшних переказів, легенд і ідеалів. Чорногора є місцем, де знаходяться всі «Нечисті місця», «Прокляті озера», «Чортівські доли», «Дідчі верхи», з усіма своїми страшними полонинами та зарослями, які слугували схованками для ведмедів, диких кабанів [9]. Дослідження Чорної Гори розпочалися, ще в 30–40-х роках Х ст. У своєму творі «Золоті копальні і розсипи самоцвітів», або «Золоті луги», учений-енциклопедист Абуль-Хасан Алі ібн Хусейн, відомий як Аль-Масуді, описує три найбільші язичницькі храми слов'янського світу, один з яких розташовувався на Чорній Горі. У в розділі LXVI «Опис будівель, шанованих слов'янами» він згадує про Чорну Гору, де розташовувалося святилище древнього слов'янського бога, ймовірно Чорнобога. Ця гора вважалася священною для гуцулів і була визнана такою аж до середини XIX століття, оскільки її вважали найвищою вершиною Українських Карпат і дала назву всьому Чорногірському хребту. Архітектурна структура Чорногірського святилища включає жертовну плиту з трьома чашеподібними заглибинами (принцип 2+1), стопу, зооморфну й антропоморфну макропластику, пов'язану з образами неба та землі, сакральні трони, солярнолунарні символи та численні знаки. Також у пам'ятці виявлені вирівняні площадки, дерев'яні прибудови, вежі, кам'яні стіни тощо. Розташування петрогліфів у коловороті вказує на календарно-зодіакальну систему, орієнтовану на весняно-літній цикл та пов'язану із весняним рівноденням і літнім сонцестоянням [5]. Чорногірський хребет був місцем, де опришки «ґаздували» та відновлювали сили, тому і зараз існує думка, що скарби Олекси Довбуша заховані десь тут.

Наступна сакральна вершина – Чортова гора в с. Пуків, Івано-Франківського району. Вона є унікальною ботанічною пам'яткою природи загальнодержавного значення в Україні, залишок льодовикового періоду. Площа природоохоронної території 13 га. На вершині можна помітити залишки сакрального городища, які включають символічний вал із внутрішнім ровом, святилище, ями та заглиблення, що свідчать про наявність на цьому місці у минулому споруд. Народна легенда розповідає, що чорти вирішили нашкодити мешканцям міста Рогатин за те, що вони були дуже побожні, та мали багато храмів. Зла сила вирішила спустити на місто гору землі, щоб знищити всіх його мешканців. Чорти зібрали землю і вирушили, але тут почувся кукурікання півнів, і нечиста сила мусила приховатися. Таким чином, на тому місці, де їх застала світанкова година, залишилася велика гора

землі, яку нечисть несла на руйнівний напад на місто. За іншою легендою на Чортовій горі є великий камінь, під яким знаходяться ворота до пекла. У 1994 році мешканці села Пуків встановили дерев'яний хрест на краю вершини гори і дали їй назву «Божа гора». Того року не було опадів протягом місяця, і люди винуватили у цьому хрест, який, за їхньою думкою, перешкоджав дощу. Тому і досі цю гору називають Чортовою [6, 10].

Вовчинецькі гори – комплексна пам'ятка природи місцевого значення в Івано-Франківському районі. За легендою, в давні часи на Бійній горі (саме так місцеві мешканці називають Вовчинецькі гори) мешкали люди – Велети, або Леви. Пізніше, в цій околиці з'явились біси, через яких ця територія знелюднилася. Далі тут поселились трипільці, про що свідчать дані археології. [3]. Також існує думка, що тут було святилище, в якому проводили язичницькі обряди древні жерці.

Гора Ґрегіт розташована на південно-західній околиці села Космач. Згідно із детальними дослідженнями М. Кугутяка, підтверджено існування стародавнього святилища на вершині гори Ґрегіт. Археологічні вивчення виявили великі рукотворні чашоподібні заглибини на каменях, що свідчать про його використання у релігійних обрядах. Зокрема, на вершині Ґрегіт, зі сходу від села Шепіт, виявлено багато нагромаджень великих і малих каменів. Серед них виділяється найбільший і найвищий, який отримав назву Камінь Довбуша, його вершина має круглу форму. На східному, стрімко нахиленому схилі Каменя Довбуша видно дві круглі жертовні «чаші» з діаметром понад 30 см і глибиною до 20 см, які заповнені водою. На відстані трьох метрів від них розташована третя жертовна «чаша» з діаметром 20 см і глибиною 10 см. [2]. Гора Овид, або гора Любові (612 м н.р.м.) в с. Старі Кути має сакральне розташування, тому вірогідно тут проводились ритуальні обряди. Звідси проглядається 10 населених пунктів та відкривається вид на Буковинські Карпати [4].

Ще одним із таких магнетичних місць є гора Маковиця, що біля Яремче. Назва гори означає святилище, місце жертвопринесення. Місцеві вірять, що у цих місцях людину може «вхопити блуд», тобто можна втратити орієнтацію в просторі та довго блукати по місцевих лісах. На горі встановлений хрест статуя Богоматері з двома ангелами. Під час Першої та Другої світових воєн тут відбувалися запеклі бої, тому й досі під ногами можна знайти гільзи від зброї [1].

В Івано-Франківській області є гори, які здобули особливу сакральну значущість в сучасних і нових історичних періодах, завдяки різним важливим етапам боротьби українського народу за національну незалежність. Таким

місцем є гора Яворина, яка знаходиться біля села Липа Долинського району Івано-Франківської області, її висота 1131 м. В 1944 році на горі функціонувала Старшинська школа Української повстанської армії «Олені». 15 жовтня 1944 року в урочищі «Глибокому» в нерівному бою з енкаведистами загинули майор Федір Польовий (псевдо «Поль»), курсанти, інструктори, провідники та стрільці штабу старшинської школи. 1 листопада 1946 року у бункері, який знаходився недалеко від Яворини, героїчно загинув у 27-річному віці з дружиною Антоніною, грудним синочком Романом та бойовими побратимами провідник ОУН Карпатського краю Ярослав Мельник (псевдо «Роберт»). У 1986 році у вшануванні полеглих вояків УПА на горі Яворина взяло участь 50 осіб, з кожним роком кількість людей, які приходили вшанувати пам'ять героїв збільшувалася. І сьогодні, в першу неділю після свята верховних апостолів Петра і Павла, на горі Яворина, тисячі українців вшановують пам'ять полеглих вояків-повстанців [8]. Ще одне місце вшанування борців за волю України є гора Баба-Жбир (690 м н.р.м.) в с. Старі Кути. На горі встановлено пам'ятник загиблим підпільникам ОУН УПА, які прийняли нерівний бій з енкаведистами.

Гори та хребти Івано-Франківщини є не лише унікальними геолого-геоморфологічними утвореннями, а й важливими сакральними осередками духовної культури українців. Їх сакралізація відображає тісний зв'язок людини з природою, міфологічними уявленнями та історичною пам'яттю.

Список використаних джерел:

1. Гора Маковиця, Яремче URL: https://ua.igotoworld.com/ua/poi_object/86014_gora-makovica.htm (дата звернення: 4.06.2020).
2. Грегіт – сакральна вершина Покуто-Буковинських Карпат URL: https://spadok.org.ua/megality-karpat/gregit-sakralna-vershyna-pokuto-bukovynskykh-karpat (дата звернення: 18.05.2021).
3. Драбчук І. Таємниці Бійної гори. Краєзнавець Прикарпаття. 2009. № 14. С. 20–21.
4. Еколого-пізнавальна стежка «На гору Овид та Баба-Жбир» URL: https://nnph.kosiv.org.ua/2016/01/22/3814/ (дата звернення: 5.03.2021).
5. Кугутяк М., Томенчук Б. Чорногірське святилище. Карпати: людина, етнос, цивілізація. Науковий журнал з проблем карпатознавства. Івано-Франківськ : Плай, 2010. (2). С. 97–98.
6. Метафізика Карпат. Івано-Франківська область [тексти: В. Єшкілєв, О. Головенський, І. Бондарев; відп. ред. В. Головенський]. Івано-Франківськ : Цинамоновий Хрущ, 2010. 107 с.
7. Отрошко Л. Г. Теоретико-методологічні засади дослідження сакральної символіки в українознавстві. Український альманах. 2012. Вип. 7. С. 184–185.
8. Свідок повстанської слави / упоряд. Катерина Олійник; підгот. Г. С. Юсип, О. В. Гобела. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2013. 112 с.
9. Хоткевич Г. Авірон. Камінна душа. Харків : Фоліо, 2009. 380 с.
10. Чортова гора, Рогатин URL : https://karpaty.rocks/chortova-gora-rogatyn (дата звернення: 24.07.2022).